Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Regional utveckling och regionalpolitik

Ekspedisjonssjef Hallgeir Aalbu

SmåKom, Arvidsjaur, 27. april 2017

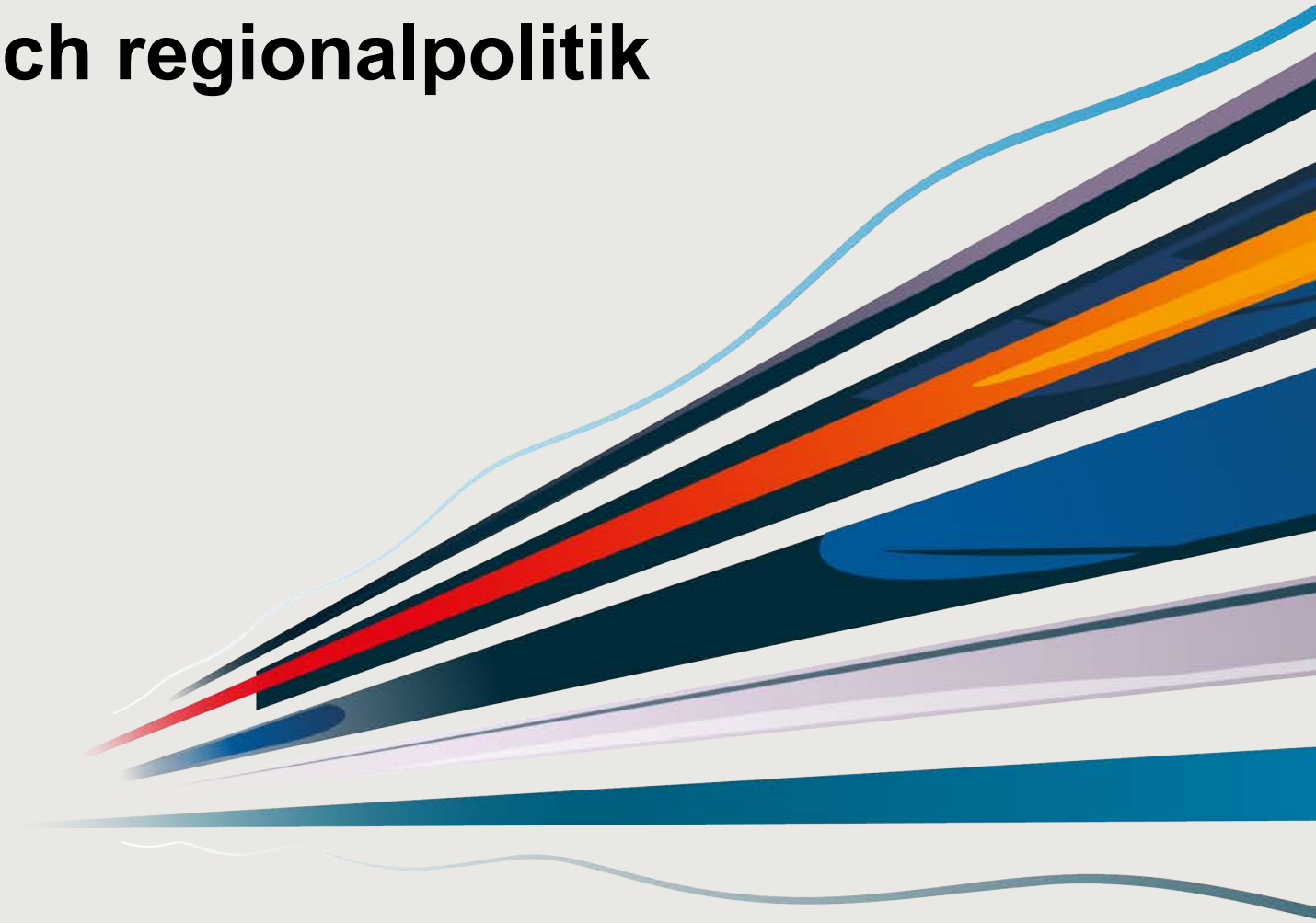

1995:3

nord REFO

LIVSKRAFTIGE UTTYNNINGSSAMFUNN

– EN NORDISK ANTOLOGI

REDIGERT AV KRISTIAN AASBRENN

1995:1

nord REFO

BALANSERAD UTTUNNING

LARS OLOF PERSSON RED.

Två teman

- Regional utveckling i Norge – och några jämförelser med Sverige
- Politiken och politikutvecklingen

- Slutsatser
  - Den stora bilden: Norge har haft 10 unika år, med ekonomisk växt och regional utjämning – samtidigt
  - Generella åtgärder prioriteras, det används mindre pengar på regionalpolitiska åtgärder än förut

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Den regionale utviklingen

Befolkning

- Det er flere og mindre kommuner i Norge enn i Sverige
- Befolkningen vokser raskere i Norge, og flere kommuner har vekst
- Også småbyene vokser

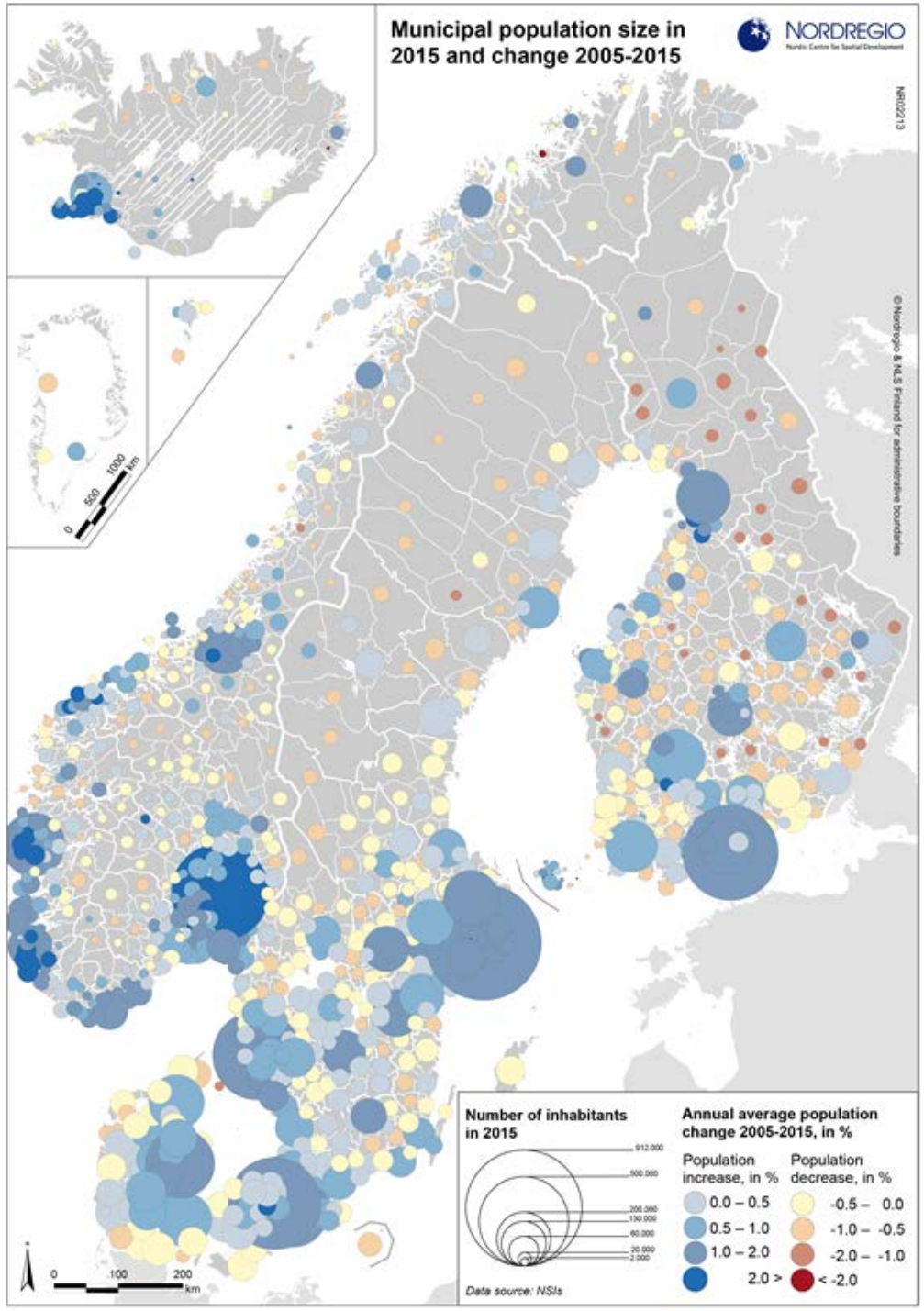

Arbeidsløshet

- Større arbeidsløshet i finske og svenske städer enn i norsk glesbygd
- Første forklaring: Næringsstrukturen - kysten går bedre enn innlandet
- Andre forklaring: Fler er utenfor arbeidsstyrken

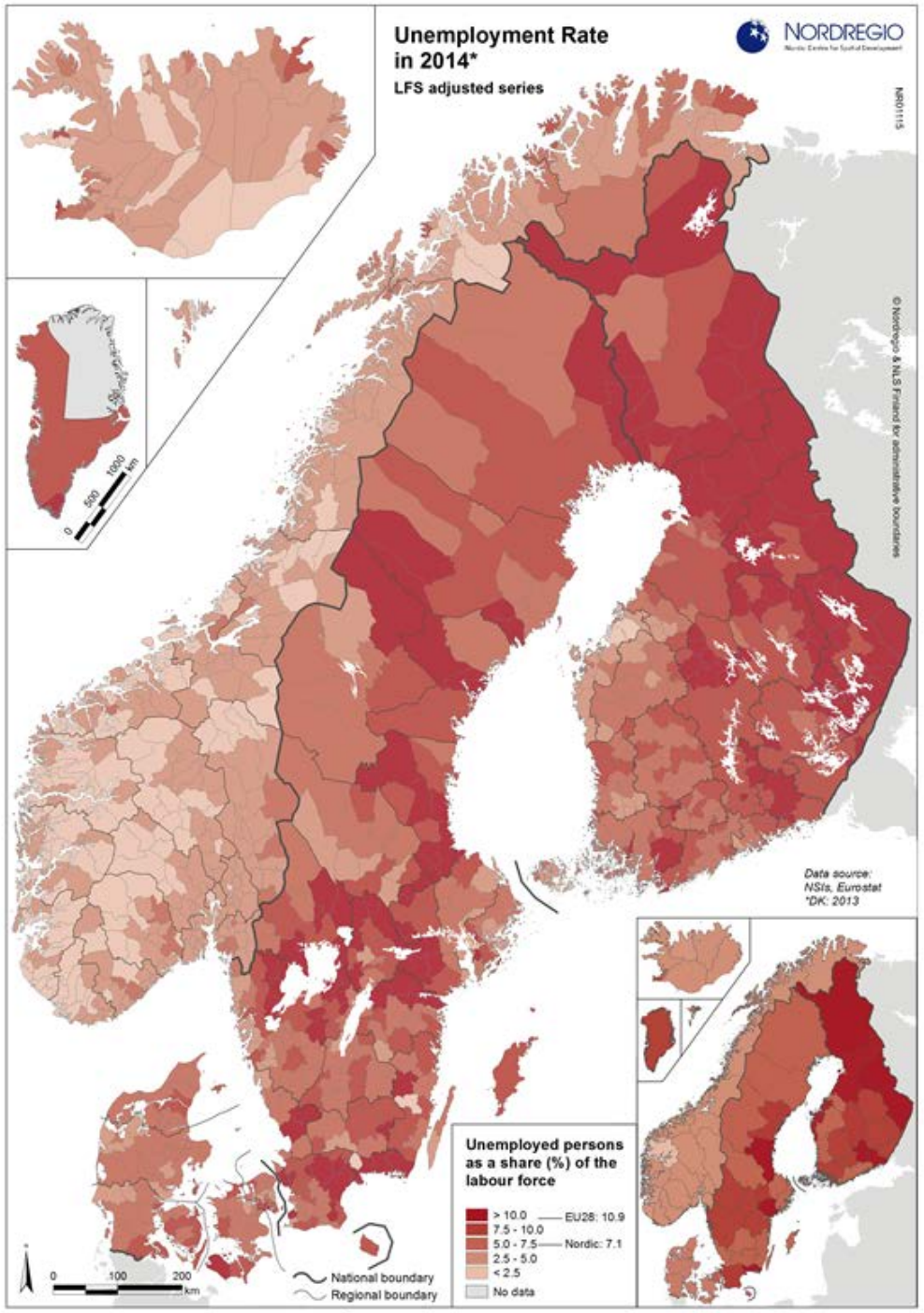

Inkomster

- Brutto regionprodukt per innbygger, 2013, kjøpekraftsjustert
- Norske Vestlandet på nivå med Stockholm
- Storbyene bidrar mest (gul stolpe)

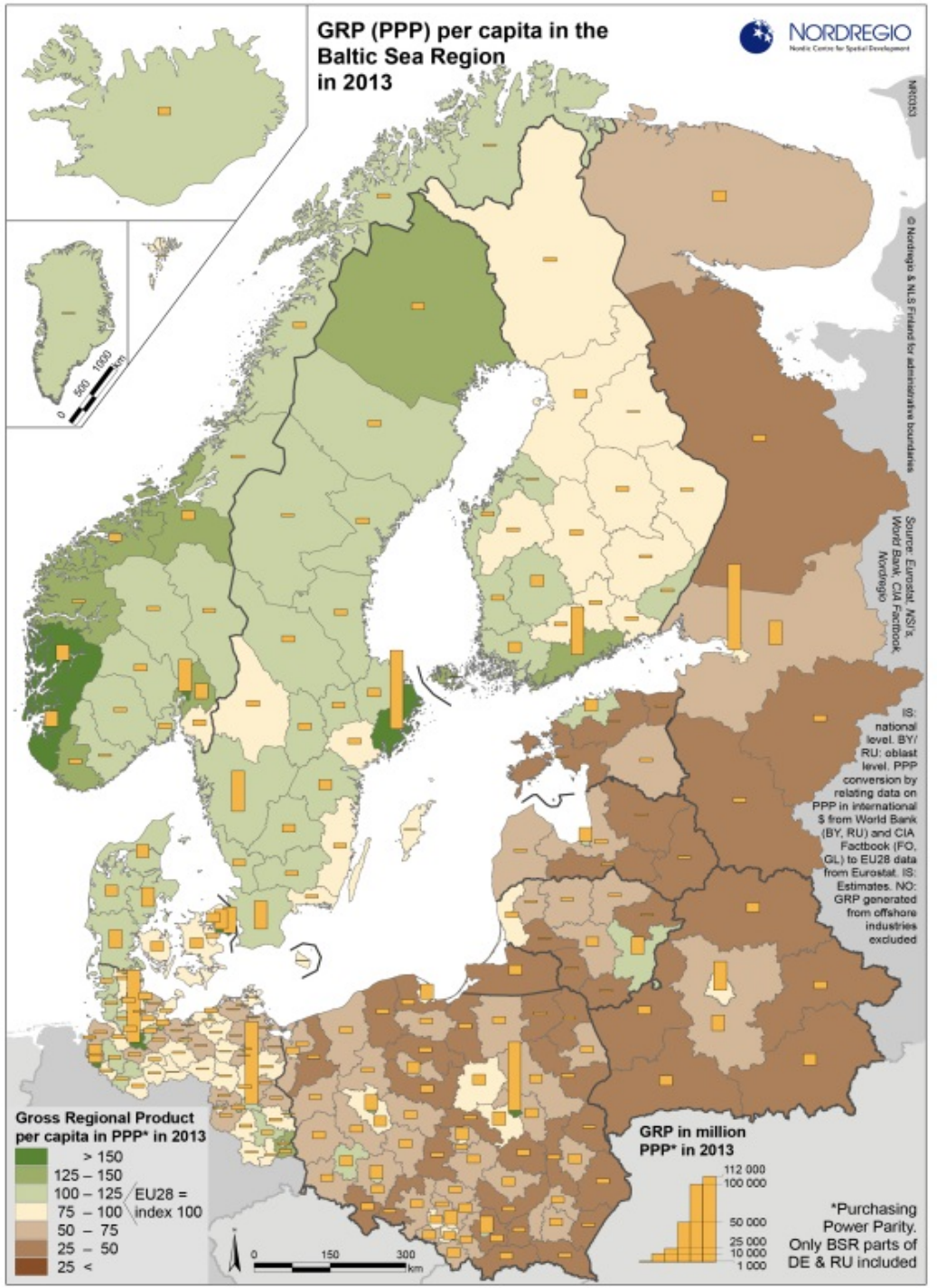

Oljeinntektene forklarer ikke alt...

- Statens inntekter spares utenlands:

  The Government Pension Fund Global
- Fondet har verdier for 8000 mrd. NOK (tilsvarer 1,6 mill. NOK per innbygger)
- Avkastningen brukes i statsbudsjettet. Utgjør 260 mrd. NOK i 2017, dvs. 50.000 per innbygger

Regional utvikling i Norge 2004-2014

- God regional balanse og vekst i folketallet nesten overalt
- Kystnæringene har vokst raskt, og de henger sammen
- Sterk økonomisk vekst og jevnere inntektsnivå

- Høykonjunktur og regional balanse – samtidig!
  - Gunstig bytteforhold med utlandet
  - Investeringer i olje/gass og i fiskeoppdrett
  - EØS-utvidelsen i 2004 ga ekstra arbeidskraft i alle kommuner

2010-2014: Befolkningsvekst nesten overalt

Befolkningsvekst 2000-2004

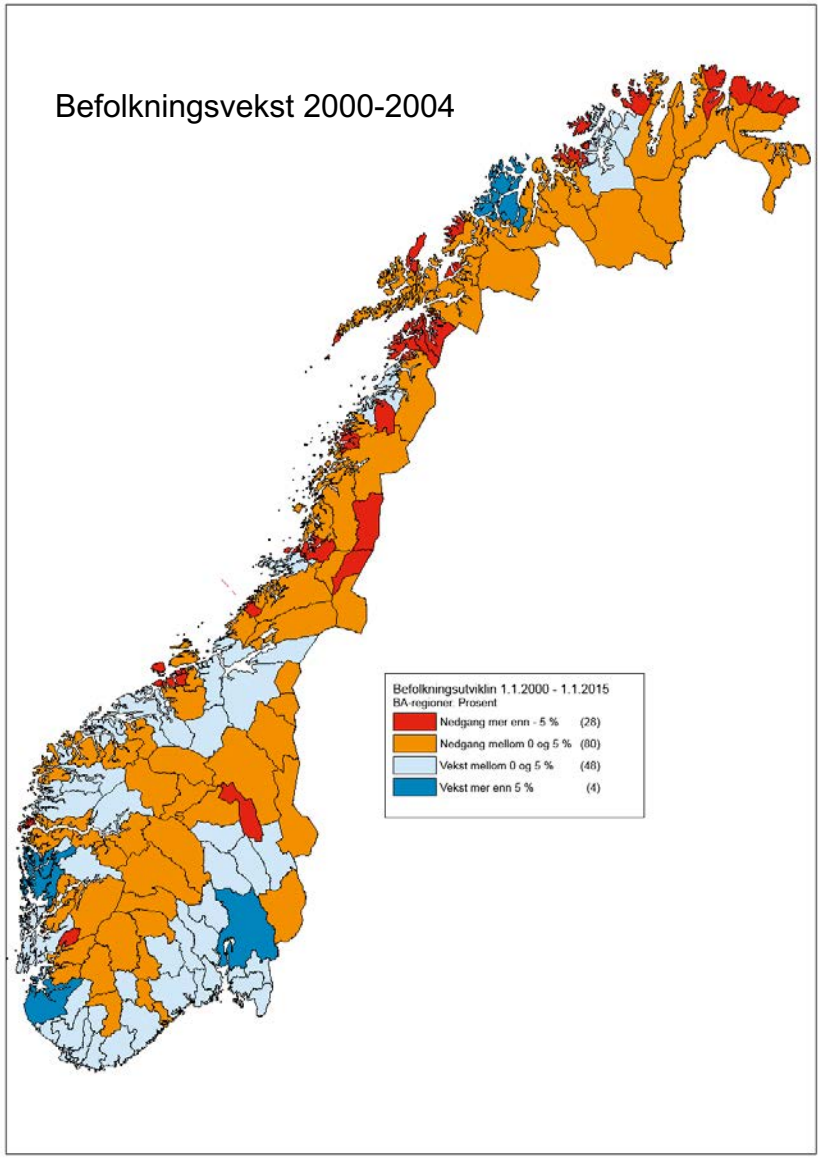

Befolkningsvekst 2010-2014

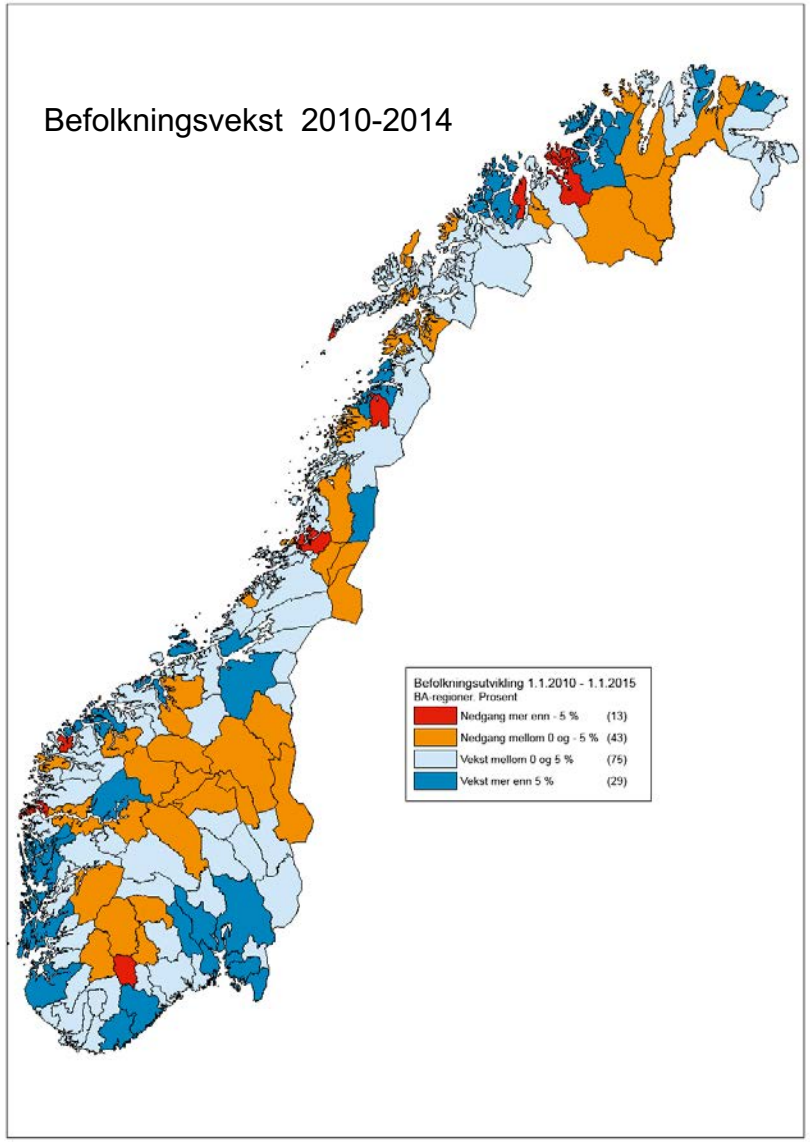

Befolkningsutvikling etter sentralitet og vekstkomponent 1.1.2010-1.1.2015. Tall i pst

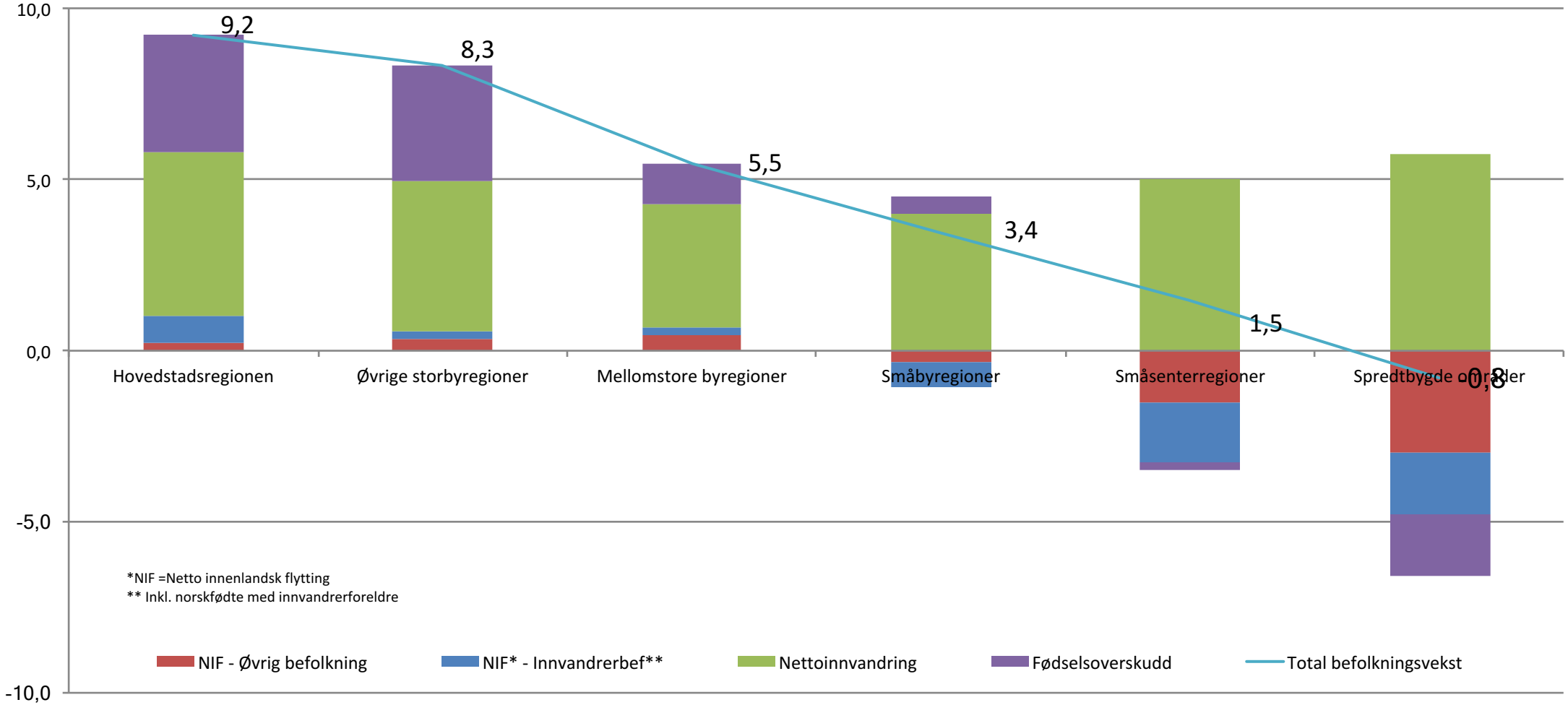

Sysselsettingsvekst i privat sektor, arbeidsmarkedsregioner, 2009-2014

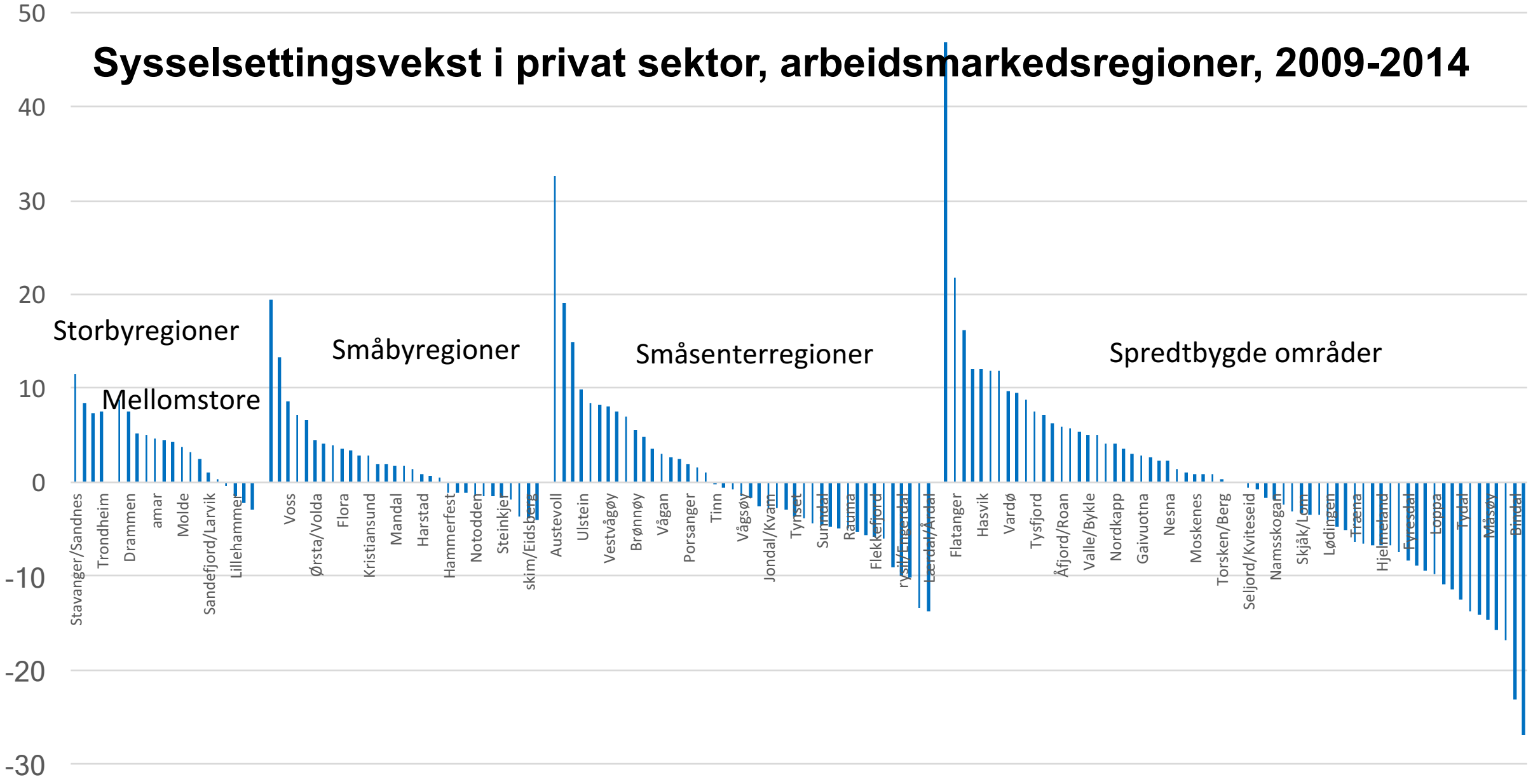

Regional utvikling 2016 ---

- Lavere kronekurs og lav oljeaktivitet gir et nytt regional mønster
- Økt arbeidsløshet på Vestlandet – hvor lenge varer den?
- Framover kommer eldrebølgen
- Nesten ingen vekst i arbeidskraften uten innvandring
- Flyktninger erstatter arbeidsinnvandrere?

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Regionalpolitikken

Stortingsmelding 2017: Berekraftige byar og sterke distrikt

- Distriktspolitikk for spredtbygde og perifere regioner
- Regionalpolitikk for alle regioner
- Forholdet mellom byene og omlandet
- Forsterket regional planlegging
- Byområdene bygges ut ved knutepunkter for kollektivtrafikk

Overordnede mål for regjeringens regionalpolitikk

- Regional balanse gjennom vekstkraft, likeverdige levekår og bærekraftige regioner i hele landet.
- En bærekraftig region har en balansert befolkningssammensetning og forvalter menneskelige ressurser og naturressurser for utvikling og verdiskaping, nå og i framtiden.

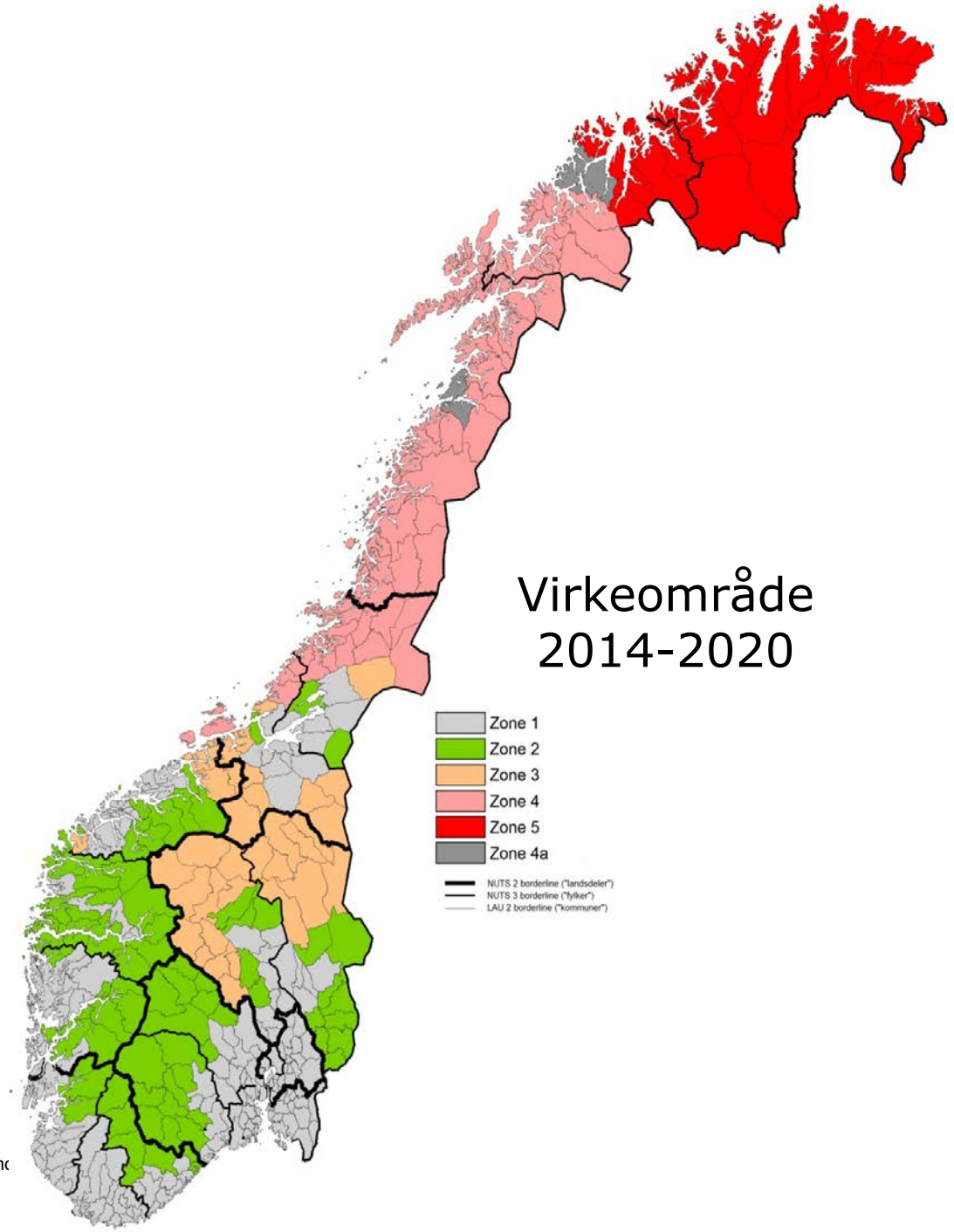

Virkeområde 2014-2020

Differensiert arbeidsgiveravgift

- Arbeidsgiver betaler skatt på utbetalt lønn
- Geografisk differensiering
  - Fra 0% lengst i nord…
  - … til 14,1% i byregionene i sør

De største virkemidlene

- Differensiert arbeidsgiveravgift (13,8 mrd. NOK)
- Inntektssystemet for kommunene (3,6 mrd.)
- Landbrukspolitikken (2,1 mrd.)
- Kommunikasjoner (fly, hurtigruta, etc)
- Tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark (1,3 mrd. NOK)

- Regional- og distriktspolitikken (1,7 mrd.)

  Att jämföra med utgiftsområde 19 Regional Tillväxt (3,6 mrd. SEK)

Siden 2013 er 1,3 mrd. kr. omprioritert fra regionalpolitikken til vedlikehold av fylkesveier

Mål for regional- og distriktspolitiske virkemidler

- Omstillingsdyktig næringsliv og lokalsamfunn i distriktene
  - Verdiskapende næringsliv i områder med spredt bosetting og store avstander
  - Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn i områder med særlige distriktsutfordringer
  - Tilgang til grunnleggende private tjenester i områder med få innbyggere
- Omstillingsdyktige regioner
  - Velfungerende næringsmiljøer og tilgang til relevant kompetanse
  - Økonomisk vekst og samarbeid i byregioner og over landegrensene
  - Nye arbeidsplasser i områder rammet av vesentlig reduksjon i sysselsetting

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Slutsatser

- Bättre regional balans i Norge än i Sverige
  - "Nackdelsfördel" – fick en annan typ av industrialisering
  - Mer kust och mindre inland
  - Ekonomisk styrka ger politisk styrka
- Det är uttynning/utglesning i Norge också, men inte like omfattande
- Utmaningarna framöver är de samma
  - Åldrande befolkning, brist på arbetskraft inom hälsa/omsorg
  - Arbete som nyckel till integration
  - Stort behov av innovation, både i privat och offentlig sektor

Kommunal- og
moderniseringsdepartementet

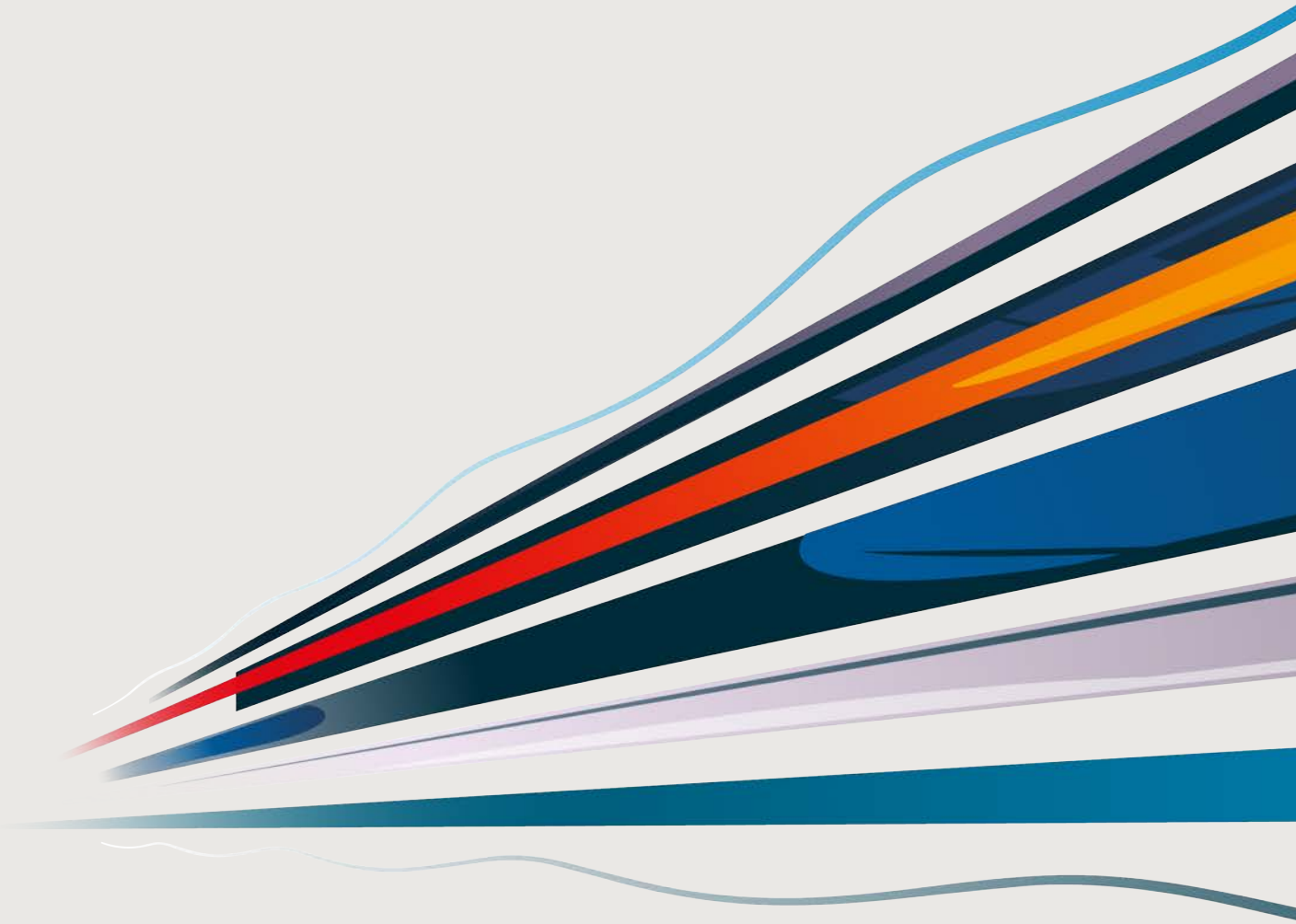

Flere eldre pr person i arbeidsfør alder

Antall personer 20-66 år per person over 67 år

	Under 2,5
	2,6–3,0
	3,1–3,5
	3,6–4,0
	Over 4,1

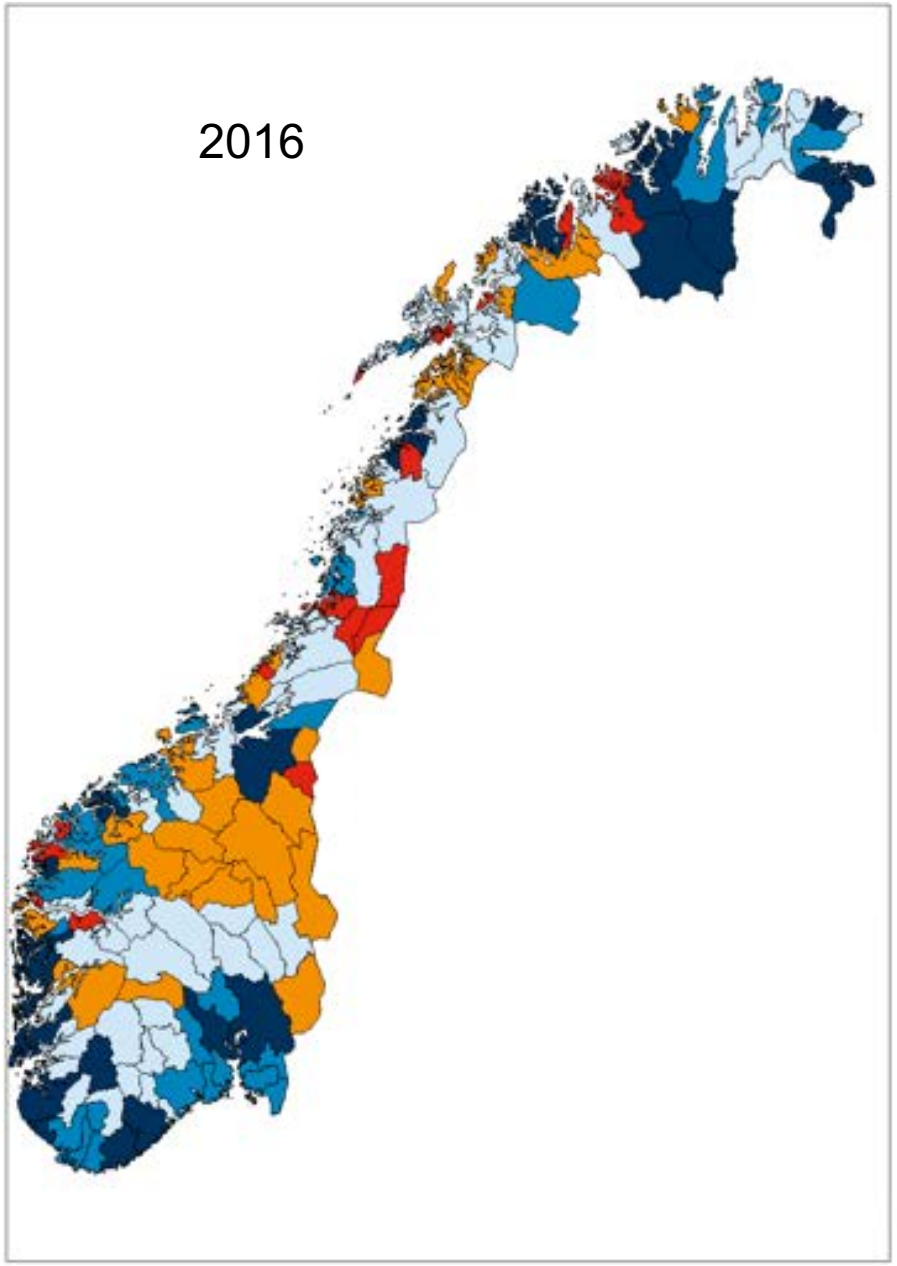

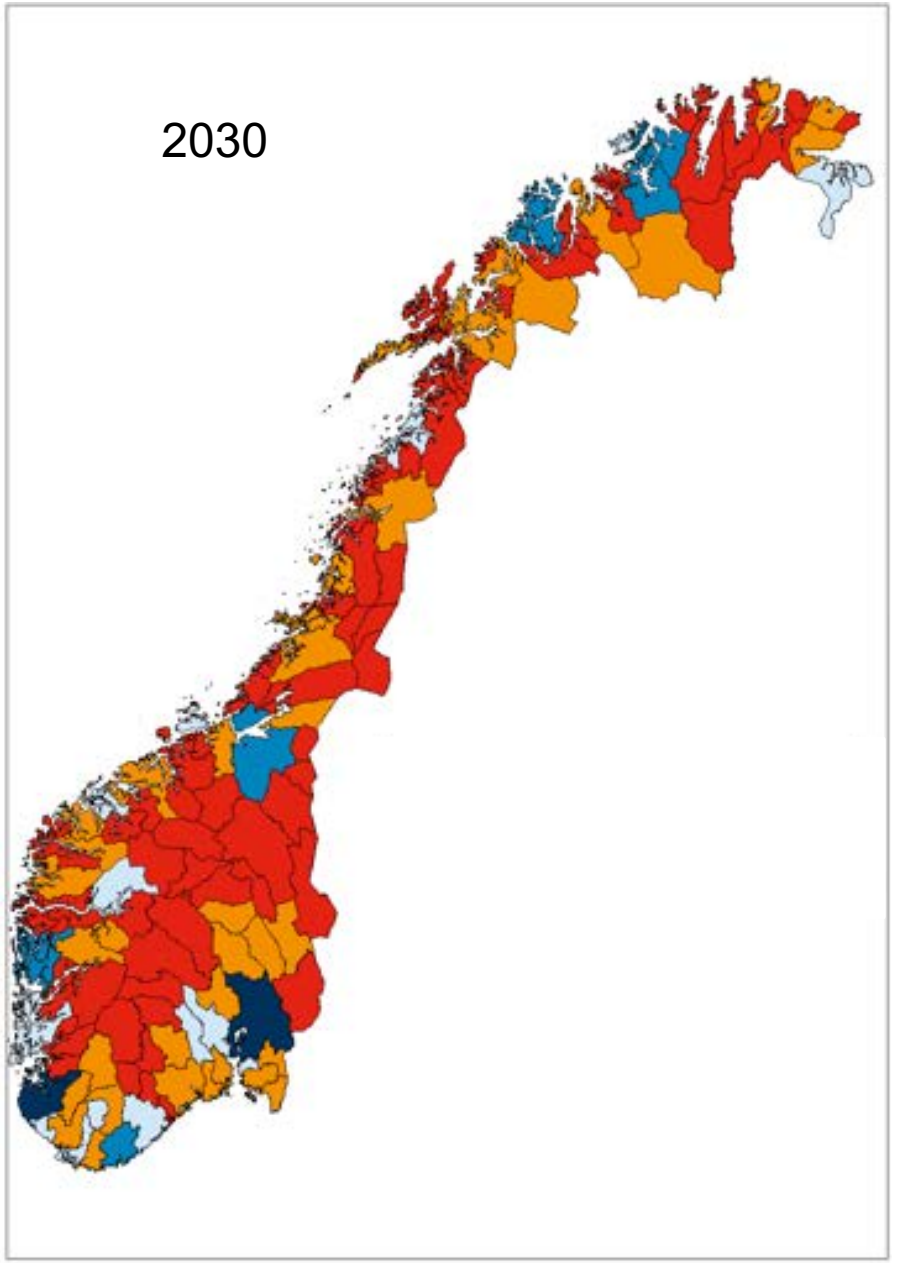

Innvandringen avgjørende for arbeidskraften

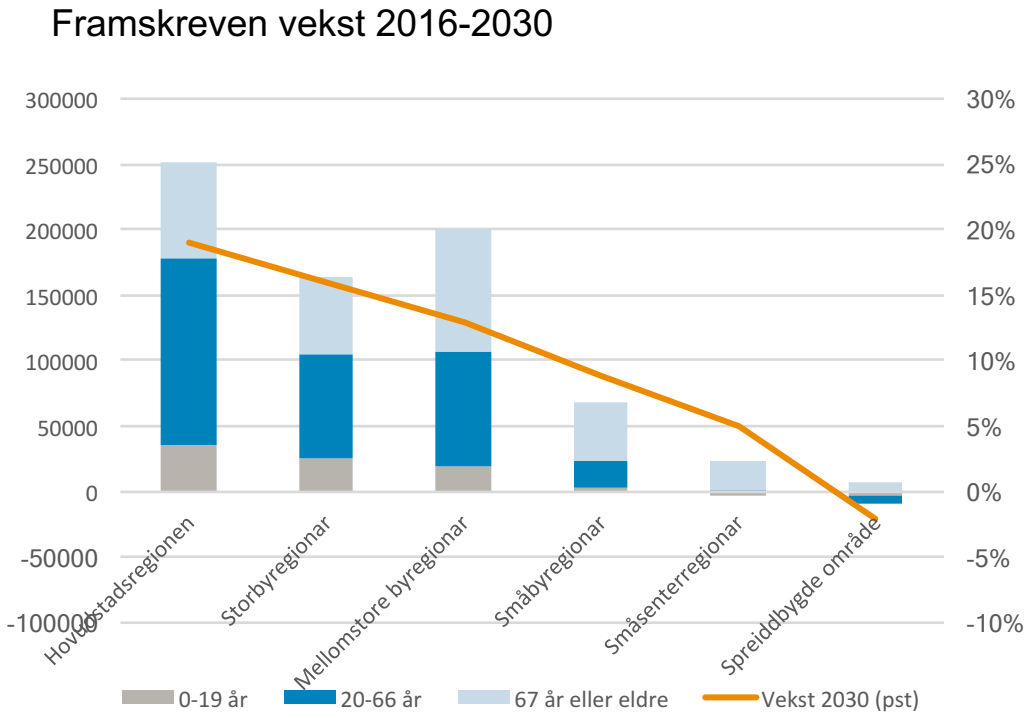

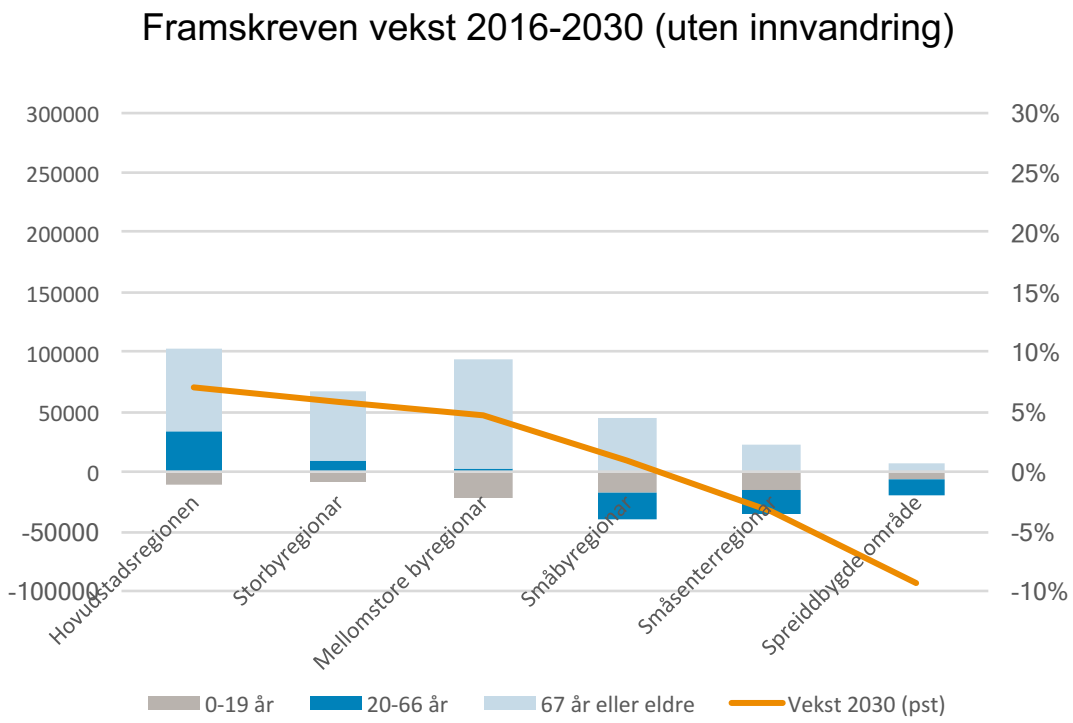

Nettotallene skjuler store bruttotall – flyttebevegelser både i sentraliserende og desentraliserende retning

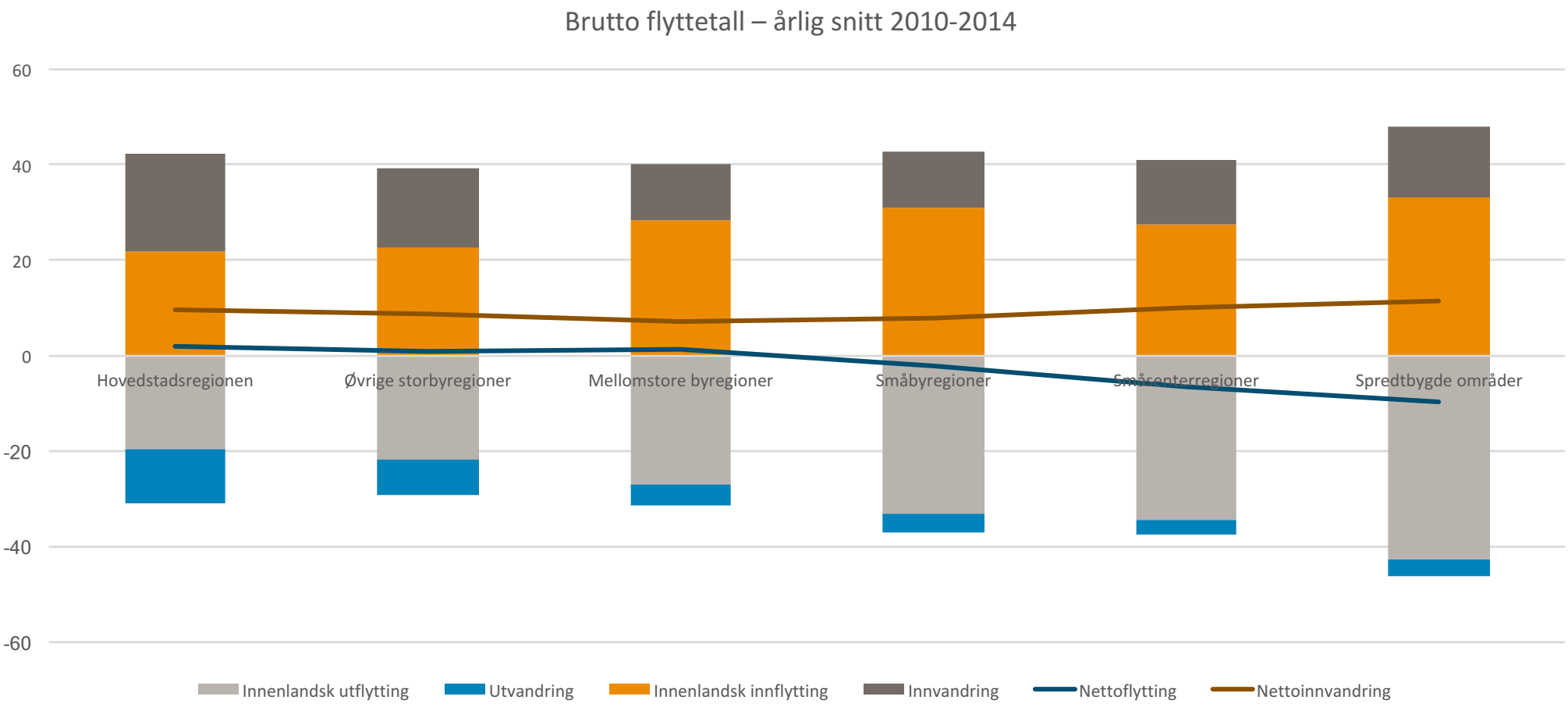

Reduserte regionale forskjeller i inntekt

- sterk vekst langs kysten, svakere vekst på sentrale Østlandet (2004-2014)

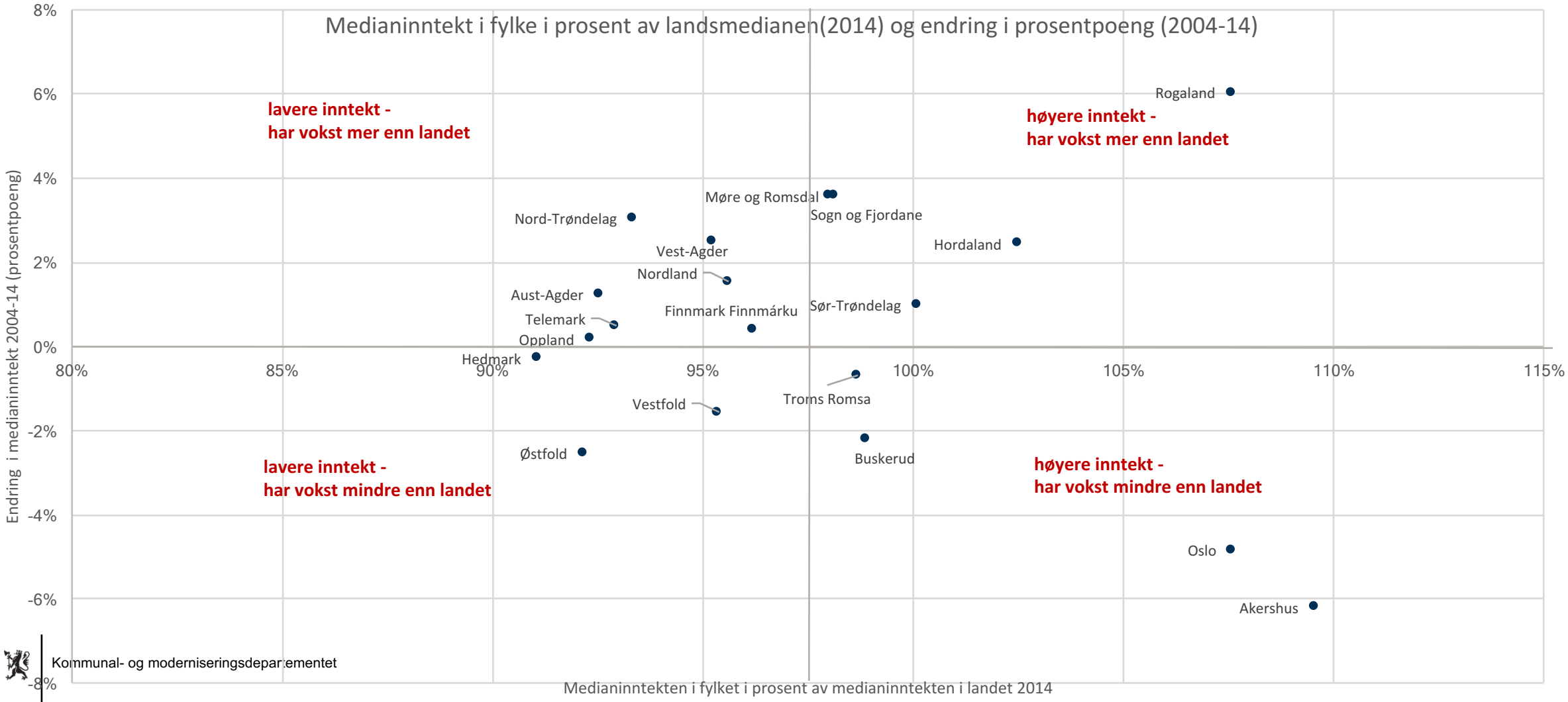

Andel offentlig ansatte

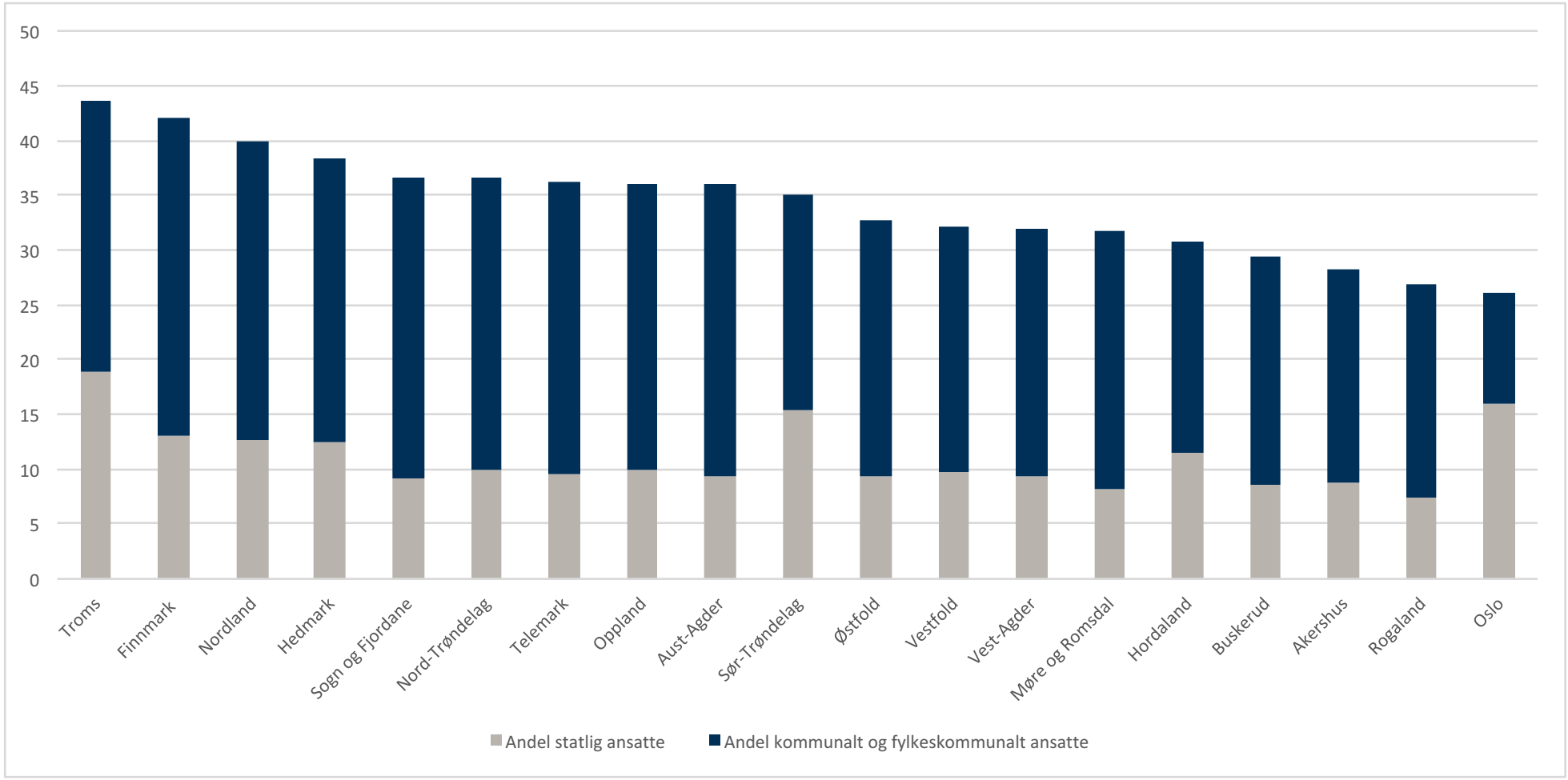

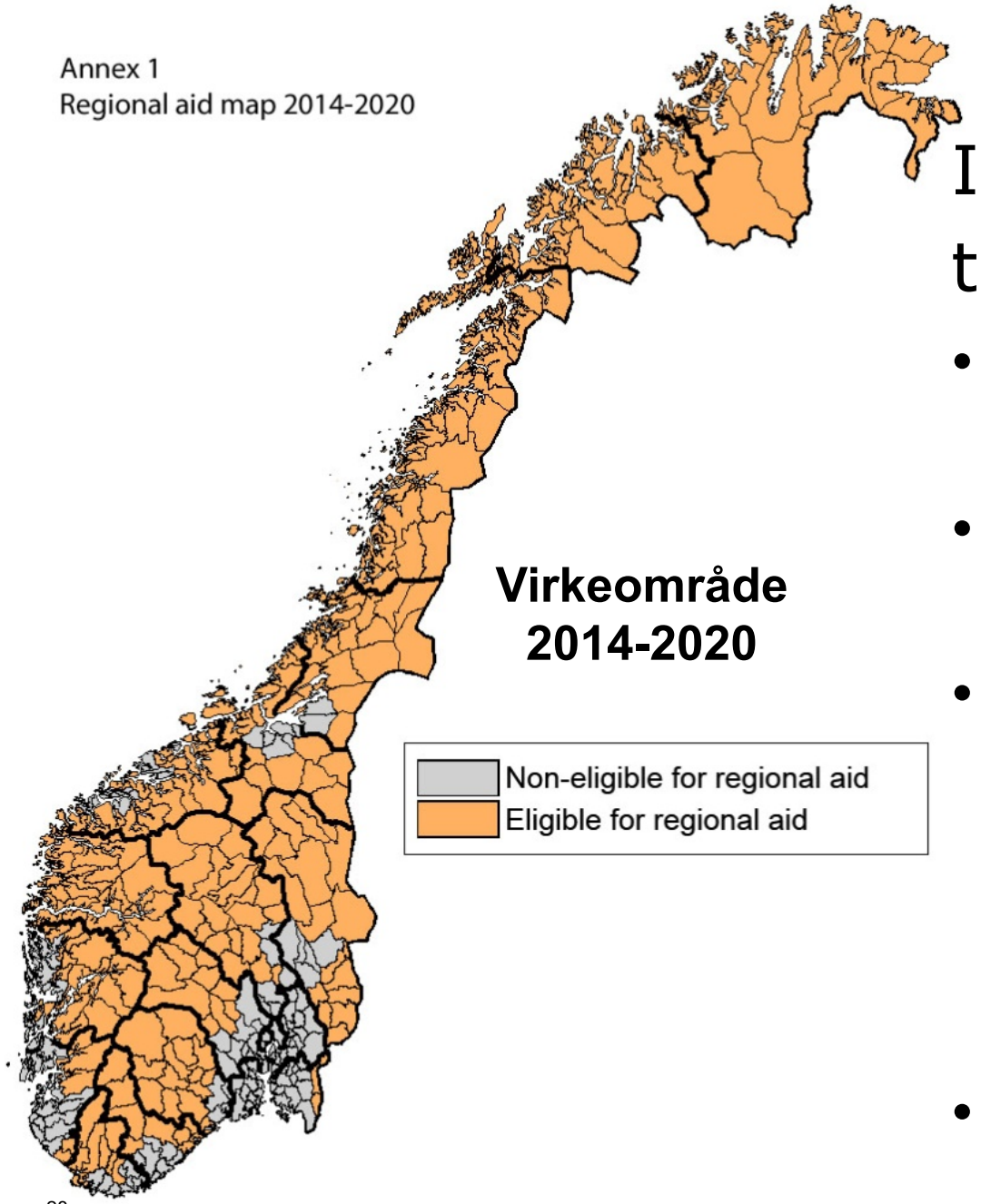

Investeringsstøtte til bedrifter

- Statsstøtte er forbudt, men…
- … tillatt innen regionalpolitikken
- Maksimal investeringsstøtte
  - 15% store bedrifter
  - 25% mellomstore
  - 35% små bedrifter
- Innovasjon Norge